ПАМ'ЯТАЄМО МИНУЛЕ - 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ - БУДУЄМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 з Ню Йорку (212) 227-4125 УНСоюзу: (201) 451-2200 з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 194. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го ЖОВТНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, OCTOBER 16, 1975 No. 194. VOL. LXXXII.

МІЖНАРОДНЕ ПЕРЕСЛУХАННЯ САХАРОВА В КОПЕНГАГЕНІ ВИСЛУХАЄ СВІДЧЕНЬ Д-РА ЗВАРУНА І ВИБАЧАЄТЬСЯ ЗА ВІДКЛИКАННЯ СВІДЧЕНЬ МГР. СЛАВИ СТЕЦЬКО

У зв'язку із заплянованими на час від 15 до 19-го жовтня ц. р. в Копенгазі в Данії Міжнародним Свідченням Сахарова, „Свобода" одержала рівночасно два повідомлення. одне про свідчення представника „Смолоскипу" д-ра Андрія Зваруна з Америки та друге про повідомлення організаторів того Міжнародного Переслухання про відкликання свідчення мгр Слави Стецько, раніше запрошеної до таких свідчень. Обидва повідомлення говорять самі за себе.

Д-Р А. ЗВАРУН ВИЇХАВ ДО ДАНІЇ НА СВІДЧЕННЯ А. САХАРОВА

Філядельфія (УІС „Смолоскип"). — У вівторок, 15-го жовтня 1975, д-р Андрій Зварун виїхав разом зі своєю дружиною Джюдит до Данії, де буде одним з головних свідків на свідченнях, які названо „Міжнародне Переслухання Сахарова".

Свідчення ці заініціював ак. А. Сахаров ще в лютому 1974 року, коли був „видворений" з СССР А. Солженіцин. Його ініціятиву підхопив „Спільний Комітет" („Коммон Комітi") в Данії, промотором якого є відомий данський діяч Ойвінд Ф. Андресен. Під патронатом визначних діячів з різних країн світу, цей Комітет покликав Міжнародний Трибунал, який розглядатиме порушування людських, національних і релігійних прав в СССР.

Серед визначних діячів, які патронують ці переслухання, є такі загальновідомі особистості: С. Візенталь (Австрія), Ене О. Краг (б. прем'єр Данії), Рене Касен, лавреат Нобелівської нагороди, Є. Йонеско, Г. Грас, М. Бордо, Р. Конквест, д-р В. Дріс (б. прем'єр Голляндії), И. Вогт (президент Норвезького ПЕН-у), П. Мендес-Франс, В. Брандт, Рене Плевен, Моріс Шуман, Голда Маїр, Моше Даян. Серед представників ЗСА є В. Гаріман, Е. Кеннеді, Г. Джексон, Г. Гамфрі, Р. Ріґан, Дж. Міні, Дж. Рестон і багато інших.

Д-р Андрій Зварун

рів цього переслухання, що до 12 жовтня не було остаточної листи свідків, які виступали б на цьому переслуханні і могли прибути до Копенгаґи. Виїнято у цьому випадку стає сам ак. А. Сахаров, який на переслухання не прийде через те, що совєтські власті відмовилися дати йому поворотну візу. Його свідчення зуміли зарекордувати данські журналісти в Москві і нелегально ви вивезти з СССР.

Д-р Андрій Зварун, виконавши всі передумови організаторів Переслухання ще у серпні цього року, є затвердженим свідком, як представник „Смолоскипу — організації Оборони Людських Прав в Україні" і буде виступати в імені уз'язнених і репресованих діячів в Україні.

В зв'язку з дуже прецизними вимогами організато-

(Закінчення на стор. 4-ій)

КОМІТЕТ МІЖНАРОДНОГО ПЕРЕСЛУХАННЯ САХАРОВА ВІДКЛИКАЄ СВОЄ ЗАПРОШЕННЯ МГР СЛАВИ СТЕЦЬКО НА СВІДКА

Мюнхен (Н. Н.). — Комітет Міжнародного Переслухання Сахарова, яке має відбутися від 15 до 19 жовтня, насамперед запросив відому нашу політичну діячку мгр Славу Стецько до свідчень під час цього переслухання й опісля „з жалем" це запрошення відкликав „з уваги на протести деяких свідків — головно — перекладачів". У скерованому до пані Стецько листі в цій справі, датованому 6-го жовтня та підписаному головою Комітету Андресеном, дослівно сказано:

Дорога Пані Стецько! Тому, що ми знаємо, що Ви є дуже інтелігентна жінка, яку ми так дуже подивляємо, ми рішили сказати Вам правду про нашу теперішню ситуацію, для якої ми не знаходимо розв'язки.

Нашому Комітетові загрожено бойкотом з боку свідків — але спеціяльно з боку перекладачів, як Ваше ім'я тепер включено у список свідків. Це значить, що ми стоїмо в обличчі безсумнівного провалу Переслухання, для якого пороблено вже всі заходи.

Отже ми сподіємося, що Ви зрозумієте, чому ми з нашим превеликим жалем мусимо Вас поінформувати, що ми змушені відкликати нашу обіцянку відносно Вашого виступу в ролі свідка на Переслуханні.

Ми бажаємо підкреслити, що коли мова про нас тут усіх особисто, ми вважаємо це за велику несправедливість, але Ви цілком певно зрозумієте наше положення. Ми всі тут з найбільшим подивом оцінюємо Вашу діяльність, але наше повище рішення — хоч яке воно неприємне — є необхідне.

Ми щиро надіємося, що це в нічому не пошкодить нашим добрим взаєминам, що їх ми маємо з Вашою організацією і тому, що існує можливість ще одного Переслухання в справі окупованих Совєтським Союзом країн, ми сподіємося, що при тій нагоді зможемо співпрацювати з Вами.

Висловлюючи знову наш щирий жаль, ми бажаємо Вам усього найкращого — Ойвінд Фелдстед Андресен.

З достовірних джерел інформують, що Комітет Міжнародного Переслухання Сахарова вже декілька час тому був звернувся до АБН з проханням назвати свідків, як могли б на цьому Переслуханні свідчити з боку України і такий список був своєчасно висланий. На списку були, між іншими, імена Блаженнішого Патріярха Иосифа, проф. Константина Сохчука, ред. Анатоля Радигіна та ряду інших, включно з мгр Славою Стецько. З усіх названих Комітет запросив тільки мгр Славу Стецько, свідчення якої тепер відкликано. Додатково інформують, що причиною того відклику були зокрема інтервенції деяких російських діячів з уваги на те, що пані Слава Стецько мали свідчити не тільки про порушування особистих людських прав у Совєтському Союзі, але головно про поневолення і запереченнування національних прав поневолених народів. У цій справі передбачається і заповідається ряд відповідних протестаційних заходів.

„ПОХОДЖЕННЯ РУСІ" БУДЕ ТЕМОЮ ІНАВГУРАЦІЙНОЇ ЛЕКЦІЇ КАТЕДРИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ В ГАРВАРДІ

Кембрідж, Масс. (Бюро ФКУ). — В п'ятницю, 24-го жовтня 1975 року, о год. 11-ій перед полуднем тут у Форум Рум (Лямонт Лейбрері, Гарвард Ярд) відбудеться інавгураційна лекція першого постійного професора катедри історії України ім. Михайла Грушевського в Гарвардському університеті. Першим постійним професором тієї катедри є академік Омелян Пріцак. Темою його інавгураційної лекції буде „Походження Русі". Вступні завваги подасть декан гуманістичного факультету проф. Генрі Росовський.

Проф. д-р Омелян Пріцак

Лекцію попередить торжественна Свята Літургія, що її відслужать Отці — Члени ФКУ в університетській каплиці о год. 9:30 ранку.

Спільний обід буде в залі Пентгавз (Голійок Сентер) о год. 1-ій по полудні.

Опісля, того самого дня, для відзначення інавгураційного торжества, Фонд Катедр Українознавства влаштовує святочну конференцію, на якій проф. д-р О. Пріцак виголосить доповідь: „Де шукати наших традицій?". Початок конференції о год. 5-ій по полудні в залі готелю Шератон-Коммадор. О год. 8-ій вечором в тому ж готелі відбудеться прийом - вечеря на честь першого постійного професора Гарвардської катедри історії України. Головним промовцем буде проф. д-р Едвард Кінан, мол.

Не маючи змоги вислати запрошення всім Членам ФКУ і репрезентантам усіх українських установ і організацій, Головна Екзекутива ФКУ цим пресовим повідомленням ввічливо і щиро запрошує всіх, хто цікавиться розвитком студій українознавства, взяти участь в інавгураційному святкуванні. Участь треба зголошувати, пишучи на адресу: Ukrainian Studies Fund, 1581-83 Massachusetts Ave., Cambridge, Mass. 02138, або телефоном: (617) 495-4053).

В суботу, 25-го жовтня ц. р., відбудуться в приміщеннях Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету наради Представників ФКУ і засідання Наукової Ради Катедр Українознавства.

Дев'ять організацій стали членами Етнічно-расового Союзу для відзначення 200-річчя Америки

Вашінгтон, Д.К. — Дев'ять організацій стали членами Крайового Етнічно - Расового Союзу для відзначення 200-річчя Американської Незалежности, установи, яка була створена минулого червня Адміністрацією для Відзначення 200-річчя Американської Незалежности (АРБА) для всебічниої участи етнічних та расових груп у цих святкуваннях. Організації одержали офіційне визнання Адміністрації і тим самим мають можливість одержати фонди на свої проєкти від стейтових комісій та інших установ. Проголошуючи визнання цих дев'ятьох організацій, адміністратор АРБА, Джон В. Ворнер, заявив, що десятки аплікацій від інших груп і організацій є в процесі перевірки. Членами Союзу можуть стати неприбуткові організації етнічних і расових груп Америки, які займаються збереженням матеріяльної і духової спадщини своїх груп і переводять в життя програми, які віддзеркалюють плюралізм і велику різноманітність американського суспільства.

Організації, які стали членами Союзу це: Багатокультурний інститут в Сан Франціско; Канна Амбасадор в стейті Іллиной; Фінський комітет плянування для відзначення 200-річчя Америки в Ню Йорку; Фредерік Даглес Музей африканського мистецтва у Вашінгтоні; Ірляндсько - Американський комітет для відзначення 200-річчя Америки у Вашінгтоні; Крайовий Центр В'єтнамського Переселення у Вашінгтоні; Крайова Мехіканська - Американська — Еспанська торговельна палата в стейті Каліфорнія; та Асоціяція Історичної Драми в стейті Огайо.

КОНЦЕРТ МОЛОДИХ ТАЛАНТІВ

Ню Йорк. — 72-гий Відділ Союзу Українок Америки готується до Концерту Молодих Талантів, що відбудеться 23 листопада о год. 3:00 по полудні в Українському Інституті Америки.

ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

В членській кампанії УНСоюзу 1975-го року, метою якої є забезпечення 5,000 членів на суму $12,000,000, наспіли до Головної Канцелярії впродовж першої половини жовтня 104 аплікації нових членів. По дві і більше аплікацій надіслали наступні організатори, конвенційні делегати і секретарі Відділів:

Иосип Чабан (В. 242) — 11, Софія Оріховська (В. 340) — 9, Вікторія Ванська (В. 40) — 6, Константин Хільченковський (В. 10) — 5, Іван Кніґиницький (В. 430) — 5, Роман Татарський (В. 94) — 4, Михайло Гальковеч (В. 59) — 3, Петро Федик (В. 292) — 3, Лев Вовк (В. 444) — 3, Іван Блиха (В. 42) — 2, Андрій Джула (В. 161) — 2, Тимко Бутрей (В. 164) — 2, Петро Залуга (В. 183) — 2, Михайло Кігічак (В. 240) — 2, Григорій Савринців (В. 283) — 2, Станислав Мотрович (В. 295) — 2, Юліян Баранюк (В. 371) — 2, інж. Михайло Нич (В. 397) — 2 і Роман Припхан (В. 399) — 2.

В членській кампанії УНСоюзу 1975-го року до 15-го жовтня приєднано разом 2,208 нових членів.

Заповідають нараду в справі Дому Українських Емеритів

Ню Йорк. — З Централі Українських Кооператив у ЗСА повідомляють, що цієї суботи, 18-го жовтня, тут в домі Українського Соціологічного Інституту відбудеться о год. 3-ій п.п. засідання представників українських Церков, УККА, СУА, братських союзів та добродійних установ у справі придбання Дому Українського Емерита. Привявність заповів Владика Мстислав, УККА, деякі братські союзи та товариство „Самопоміч". З уваги на вийняткову потребу цієї установи для вжитку виключно української громади, державний урядовець Соціяльної Служби дасть фахові інформації відносно дозволу, заходів і т. п. Минулої суботи, 11-го жовтня, українські емерити відбули своє засідання й схвалили потребу придбання такого дому, та вибрали з-поміж себе представників для цих спільних нарад, під час яких буде зреферована: ціна, фінансування, інформація про зголошених емеритів, вибір екзекутивного органу для купівлі й освоєння установи та подібне.

204-ий Відділ УНС підготовляється до ювілейних святкувань

Ню Йорк, Н.Й. — 204-й Відділ Українського Народного Союзу ім. о. А. Гончаренка, предсідником якого є тепер д-р Олександер Соколишин а фінансовим секретарем д-р Василь Палідвор, інтенсивно підготовляється до ювілейних святкувань для відзначення 50-річчя свого існування, які відбудуться з багатою офіційною і мистецькою програмою в неділю, 26-го жовтня ц.р. о год. 4-й по полудні в залі Українського Народного Дому при 2-й евені в Ню Йорку.

З приводу цього ювілейного свята Управа Відділу видала Ювілейний Листок у якому поміщено коротку історію прибуття до ЗСА о. Агапія Гончаренка, патрона Відділу, відбитки відзнак, брошур і книжок, виданих в його пошану, коротку історію 204-го Відділу УНС пера д-ра Василя Палідвора і програму святкувань.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНС В НЮ ГЕЙВЕН ЗАПОВІДАЄ ЗБОРИ

Ню Гейвен, Конн. — В неділю, 19-го жовтня ц.р. Окружний Комітет Відділів УНСоюзу відбуде тут о год. 2-й по полудні в залі Американсько-Українського Горожанського Клюбу при 27 Оак вулиці в Ню Бритен, Конн., свої організаційні наради. На порядку нарад: обговорення осінньої організаційної кампанії та інші організаційні справи. В нарадах візьме участь заступник головного предсідника д-р Іван О. Флис.

Сахаров підтримує „фашизм" і „нацизм" - кажуть у Москві

Москва. — Совєтське пресове агентство ТАСС і „Літературна газета" у вівторок, 14 жовтня, виступили з найгострішою досі атакою на академіка-дисидента Андрея Сахарова, який минулого тижня був нагороджений Нобелівською премією миру, закидаючи йому, що він підтримує „фашизм" і „нацизм" та порівняли його до „Лябораторійного щура". „Літературна газета" заявила, що Сахаров підтримує „фашистську хунту" в Чілє та домагається звільнення з тюрми Рудольфа Гесса, заступника Адольфа Гітлера. Як відомо, д-р Сахаров заперечив, що підтримує чілійську хунту. ТАСС і „Літературна газета" також твердили, що своїми „обмеженими політичними поглядами" Сахаров робив все можливе, щоб „розпалити ворожнечу і недовір'я між народами та державами". Крім того, йому закидали, що він виявив „свої дійсні погляди на мир", коли таврував американські збройні сили за „нерішучість в Індокитаї". Сахаров — твердить совєтська газета — з власної волі став „лябораторійним щуром" в руках „професійних антисовєтських сил". Глумливо називаючи Сахарова „спасителем людства", совєтська газета та пресове агенство натякували Нобелівський комітет за призвання премії миру цьому оборонцеві людських прав. Західні коментатори заявляють, що зростаюча атака на Сахарова ставить під знак запиту чи йому дозволять виїхати до Осльо, Норвегія, щоб особисто одержати цю премію 10-го грудня. Сам Сахаров повідомив, що він хоче їхати до Осльо, але тільки під умовою, що Москва запевнить йому право повернутися до Совєтського Союзу.

ПАНЕЛЬ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, Н.Й. — Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій в Ню Йорку — Відділ УККА додатково інформує, що в п'ятницю, 17-го жовтня ц.р. о год. 7:30 вечором в Домівці Пласту при 144 2-га евеню відбудеться панель, з нагоди відзначення 25-річчя геройської смерти ген. хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича. В панелі візьмуть участь: проф. Іван Вовчук, д-р Мирослав Прокоп, Аскольд Лозинський і Лев Чирковський. Модератором панелю буде пор. Лев Футала.

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО Й ІНШИХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ НА ФОРУМІ УНІВЕРСИТЕТУ В ДЕТРОЙТІ

Детройт. (В. Тустанівський) — В днях 3- 4 жовтня ц.р. тут на Юніверситі оф Детройт відбувся симпозіюм на тему: „Націоналізм в СССР і Східній Европі за Брежнєва й Косигіна."

Симпозіюм зорганізовано заходами Комітету Російського й Східньо - Европейських Студій при цьому університеті та Підкомітету Симпозіюм Ради Національностей Стейту Мічиген. Спонсорами були: Рада Національностей Стейту Мічиген та Юніверситі оф Детройт.

Ця рідкісна імпреза пройшла з надзвичайним успіхом та втішалась численною участю багатьох науковців з різних американських і канадських університетів. Присутніми були також представники американської радіовизвольні, які висилали звідомлення про перебіг симпозіюму поза Залізну завісу. Імпреза ця стала також поштовхом до організування того роду акцій і в інших більших осередках Америки і Канади.

Симпозіюм відкрив вступним коротким словом президент університету, д-р Малколм Керрел в пополудневих годинах в дні 3-го жовтня ц.р. Після цього почались наукові сесії, які виповнили дводенну програму симпозіюму. Доповідачами на сесіях були визначні науковці, професори університетів та знавці специфічних національних проблем. Відбулось всіх п'ять двадцять сесій. З огляду на обмежений час, довелось деякі сесії переводити паралельно.

Перша загальна сесія присвячена була національним проблемам в СССР і Східній Европі. Дві слідуючі сесії, на жаль, паралельні, присвячені були українській проблематиці, а саме: „Соціяльні й політичні аспекти національної проблеми в Україні після 1964 р.", та „Культурні й релігійні риси національної проблеми в Україні після 1964 р." Дальших двадцять сесій займались подібним після 1964 р. таких країн: Латвія, Словаччина, Мадярщина, Литва, Альбанія, Білорусь, Хорватія, Вірменія, Польща, Естонія, і жидівським питанням в СССР та інших поневолених народів.

Крім цього, головним промовцем на спільному обіді в першому дні нарад був д-р Лев Добрянський, проф. Джорджтавн університету, який виголосив доповідь на тему: „Політично - економічне значення торговельних зв'язків між ЗСА й СССР". На другому спільному обіді,

(Закінчення на стор. 4-ій)

НОБЕЛІВСЬКИЙ ЛАВРЕАТ ДЖОРДЖ ВАЛД ВИСТУПИВ В ОБОРОНІ Л. ПЛЮЩА ТА М. РУДЕНКА

Кембридж, Массачусетс. — Журнал „Саєнс", орган Американської Асоціяції для Розвитку Стислих Наук, у своєму числі з 19 вересня цього року помістив довгий лист д-ра Джорджа Валда, професора Гарвардського університету, який в 1967-му році одержав нагороду Нобеля в ділянці фізіології та медицини, в якому д-р Валд виступає в обороні переслідуваних інтелектуалістів у СССР, між ними математика Леоніда Плюща та письменника Миколи Руденка. Цих двох українців д-р Валд згадує у зв'язку з арештом фізика Андрея Твердохлебова, одного з провідників совєтської групи Міжнародної Амнестії, зазначаючи, що разом з Твердохлебовим КГБ арештувало „Миколу Руденка, українського письменника, якого звільнили два дні пізніше". Професор Валд також пише, що Твердохлєбов у листі до журналу „Ню Саєнтист" в жовтні 1973 року виступав в обороні „Леоніда Плюща, українського математика, якого запроторено до закладу для умевохворих ще в 1973-му році."

У своєму листі до редакції журналу „Саєнс" проф. Валд відмічує, що совєтські науковці займають чільне місце в тій групі людей, яка дбає про добробут своїх співгромадян і за цю відвагу та почуття громадської відповідальности цих науковців жорстоко переслідують совєтські власті. Він згадує про діяльність академіка Андрея Сахарова, якого, за словами Валда, „знає цілий світ і це, до якоїсь міри, рятує його". Проф. Валд зазначує, що саме науковці творять велику частину членства совєтської групи Міжнародної Амнестії. Між членами цієї організації Валд власне згадує українського письменника Миколу Руденка. Як відомо, лист М. Руденка до Леоніда Брежнєва з минулого липня продістався на Захід і повний його текст, в українському

(Закінчення на стор. 4-ій)

Американські і совєтський науковці одержали Нобелівську премію в ділянці економії

Стокгольм, Швеція. — Шведська Королівська Академія Наук у вівторок, 14 жовтня, повідомила, що цьогорічна Нобелівська премія в ділянці економії признана американському й совєтському науковцям, а саме, д-рові Тьяллінгові Копмансові, професорові Єйльського університету, та д-рові Леонідові Канторовичеві, відомому совєтському математикові та членові Академії Наук СССР. Обидва науковці одержали це високе признання за їхню працю в ділянці „максимального використовування ресурсів". Шведська Академія Наук заявила, що досліди Копманса та Канторовича охоплювали не тільки економіки цілих держав, але також зосереджували увагу на окремі ділянки в корпораціях та навіть окремі відділи і причинилися до поліпшення економічного плянування. З практичного боку, їхні теорії вже були застосовані для поліпшення транспортації, максимального використання операторів машин, більш ефективного вживання товарових складів тощо. Д-р Копманс, уродженець Голляндії, заявив, що дуже врадуваний признанням йому премії, а д-р Канторович виявив вдячність Шведській Академії Наук. Ще не відомо, чи д-р Канторович зможе прибути до Стокгольму, щоб особисто одержати премію, бо тепер в СССР розпочалася гостра кампанія проти признання Нобелівської премії миру академікові-дисидентові Андреєві Сахарову. Хоча д-р Канторович не є одвертим критиком совєтської економічної системи, то його досліди посередньо вказують на те, що совєтські економічні міністерства часто застосовують неефективні методи.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 55 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Використаймо нагоду

У наших плянах і активностях досі якось пероочено і не звернено ще уваги на одну із найважливіших, справді вітальних справ однаково, як для наших громадян в ЗСА і Канаді, так і для наших рідних в Україні. Маємо на думці неймовірне совєтське митне здирство за висилані в Україну пакунки та відмова совєтських властей приймати пакунки відомої кооперативи КАРЕ. Очевидно, що ця справа вже багато разів була на порядку наших старань і зусиль, але теперішні пертрактації в справі продажу американського і канадського зерна для Совєтського Союзу дають нову добру нагоду поставити цю справу в цілій ширині.

Справа ясна: цьогорічні жнива в Совєтському Союзі взагалі і в Україні зокрема були до тієї міри мізерні, що для вижилення власного населення Совєтський Союз мусять докуповувати зерно та інші харчові продукти де тільки може, зокрема в ЗСА і Канаді. Рівночасно з України в приватних листах надходять вже тепер найбільш тривожні вісті: майже немає родини, щоб мала повне харчове забезпечення на зиму. За хлібом уже стоять черги, а в багатьох крамницях немає навіть „картошки". Причиною цих труднощів була, згідно з повідомленням, препогана погода, яка пошкодила жнивам, були повені та інші стихійні нещастя.

У такій ситуації допомога від рідних і знайомих з Америки харчовими пакунками має рішальну вартість. Одинока проблема — совєтські режимні грошолюби за такі висилки титулом митних оплат здирають десяту шкіру, і з таких посилок чи не найбільше користає той рабовласницький режим.

У теперішній ситуації, коли совєти мусять купувати зерно в Америці і Канаді, є найкраща нагода видвигнути і полагодити цю справу. Наші центральні репрезентації, Український Конгресовий Комітет Америки і Комітет Українців Канади, наші харитативні установи, зокрема Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, а далі Союз Українок Америки і „Самопоміч" та кожний з наших громадян через своїх законодавців у Вашінґтоні повинні добиватись того, щоб Америка і Канада поставили вимогу скасування совєтського мита від дарових пакунків та допущення до Совєтського Союзу почак КАРЕ. Америка і Канада повинні цю вимогу поставити за передумову будь-якого домовлення про продаж американського і канадського зерна Совєтському Союзові. Зорганізоване робітництво, зокрема Американська Федерація Праці — Конгрес Індустріяльних Організацій у цьому нам напевно допоможуть.

Уже від років наші люди в Америці і Канаді платять дослівно мільйони, якщо не більйони долярів совєтського митного шантажу, щоб допомогти в потребі своїм рідним. Тепер існує добра нагода знову видвигнути ту справу, і якщо вже не пощастило б добитись зміни ситуації, то бодай пригадаємо американському народові про совєтську спекуляцію на людській недолі, на недолі власних громадян.

Подвійний стандарт

Кілька днів тому американський уряд повідомив військовий уряд Чіле, що ЗСА не візьмуть участи в річних нарадах Організації Американських Держав (ОАД), які наступного року мали б відбутися в чілійській столиці, аж поки хунта не додержить своєї обіцянки щодо надання права Комісії людських прав при Об'єднаних Націях перевести інвестиґацію в тій південноамериканській країні. Чілійська хунта минулої весни погодилася на те, щоб ця Комісія перевірила закиди, що хунта придержує коло 5.000 політичних в'язнів, застосовує тортури, розстрілює своїх політичних противників і в загальному порушує людські та громадянські права чілійців. Але коли члени цієї Комісії в липні старалися перевести цю інвестиґацію, то хунта навіть не дозволила їм прибути до Чіле.

Обурення Вашінґтону на хунту, що не додержала своєї обіцянки, — цілком оправдане. Це тим більше, що таки існують незаперечні докази, що теперішній чілійський уряд зліквідував демократичну систему, встановив диктатуру правих кіл і таки порушує людські права своїх громадян. Проте, також незаперечним фактом є, що уряд ЗСА та уряди інших держав застосовують подвійний стандарт, коли таврують чілійську хунту за порушення людських прав, але досі формально ніколи не зажадали, щоб Москва, цей найбільший порушник людських прав, дозволила згаданій Комісії ОН перевірити ситуацію в СССР. Державний департамент ЗСА на різні клопотання в цій справі відповідає стандартними фразами, що вмішування у внутрішні справи Совєтського Союзу може пошкодити політиці детанту і постійно твердить, мовляв, власне політика детанту спричиниться до „лібералізації" диктаторського режиму СССР.

Вашінґтон й уряди інших західніх країн повинні бути послідовними. Це правильно і потрібно, щоб вони вимагали, щоб Чіле дозволило Комісії ОН перевірити становище людських прав. Але, вони повинні поставити таку саму вимогу Москві, тим більше, що у питанні політичних в'язнів диктаторська чілійська хунта навряд чи своїми жорстокостями дорівнює Совєтському Союзові. Для прикладу згадати б тільки, що хунта на початку цього року дозволила на виїзд з Чіле понад сотні політичних в'язнів, включно із сестрою колишнього марксистського президента Сальвадора Альєнде, а Москва досі дозволила виїхати тільки маленькій горстці дисидентів, переважно жидів і росіян.

Сказано: Вашінґтон правильно вимагає, щоб хунта дозволила міжнародній комісії перевірити становище людських прав у Чіле. Але Американський Уряд повинен поставити таку саму вимогу Совєтському Союзові.

Володимир Барагура

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ

Драстичні зміни, яких зазнав сьогоднішній світ в наслідок двох світових і безлічі місцевих воєн, національних і соціяльних революцій, економічних потрясень, переоцінок культурних і моральних вартостей, схрещення різних поглядів і ідеологій, заторкнули також родинне вогнище — основну клітину суспільного життя, яка зазнає також революційних перемін, що загрожують нормальному розвоєві молодого покоління, а через те ставить у загрозливе становище майбутні суспільства.

Американський публіцист Мілтон Ракмор драматично окреслив цей стан: „Нова американська ґенерація є на шляху до знищення наче за якимсь майстерно побудованим пляном, і батьки насправді безсильні це знищення припинити".

Ліберально - поступові напрямки, які панують у модерному шкільництві й у виховній системі, погіршують становище і викликають протидію традиційно-консервативних і поміркованих педагогів, психологів, соціо - економістів, демографів і публіцистів, зацікавлених суспільними явищами.

Батьківський Дім втрачає свою вартість, значення і ролю заповідника, в якому діти шукають родинного тепла, любови, довір'я, поради і відповіді на життьові проблеми, захисту й остої перед життьовими негодами. Діти, залишені самим собі, наче той модерний Олівер Твіст, шукають власної відповіді на життьові питання і часто знаходять її на неправильному шляху — блудного життя, алькоголізму, наркоманії, злочинства, а то й самогубства.

Проф. Юри Бронфенбреннер, один із передових психо - педагогів і дослідників проблематики родинного життя для потреб різних департаментів американського уряду, добачає кілька причин вигасання у ЗСА родинного вогнища — батьківського дому. Спільним праджерелом цих причин є зматеріялізування сучасного суспільства, як наслідок невміння знайти баланс між матеріяльними дочасними добрами й духовими — вічними вартостями.

Розгляньмо важливіші причини. У багатьох родинах обидвоє батьків працюють, залишаючи дітей самих, або під доглядом чужих піклувальниць, у найкращому випадку під опікою членів ближчої, чи дальшої родини. Контакт батьків з дітьми буває мінімальний, доривочний, обмежений часто - густо заспокоєнням найістотніших їх фізично - побутових потреб, а то й ніякий. Змучені батьки відштовхують дітей від себе стереотипним „дай мені спокій, я змучений", або „я не маю часу". Статистика показує, що одна третина матерів з дітьми нижче трьох років працює. Те саме стосується матерів з дітьми 3-6 року життя. Половина матерів дітей - підлітків працює, при тому стверджено, що 2/3 працюючих матерів відробляють повні години.

Друга причина занехаяння виховання дітей — це розводи. На сто дітей у ЗСА — 16 знають тільки маму.

Соціо - економічні причини, зокрема фінансові проблеми, це черговий чинник погасання сімейного вогнища. У родинах з низьким річним прибутком найчастіше батько покидає родину, залишаючи матері турботу за виховання й вирощування дітей. На думку педагогів історія позначить цей стан ярликом „безбатьківської ери".

Ці соціо - економічні чинники впливають також на непорозуміння й чвари в родині, на знущання батьків над дітьми, а навіть доводять до дітовбивства.

А дитина не може нормально зростати й розвиватися фізично й духово, якщо немає пригожого родинного клімату й сприятливої домашньої атмосфери, якщо обидвоє батьків не живуть у гармонії і не віддають себе цілковито вихованню дітей.

У наслідок того багато дітей невідповідно підготовані до життя, не мають основної освіти, не є відповідно озброєні до життьового змагання й не є відпорні на життьові несподіванки та негоди. Тому втікають від реального життя і від життьової боротьби у штучно викликаний хворобливо-уявний світ тимчасового забуття.

Реалістчно - страхітлива література для дітей і макабричні телевізійні та кінові картини заступають дітям сповнену здорової фантазії й виховних елементів казку.

Брак співпраці батьків з другим найважливішим виховним чинником — школою й виховними інституціями, це черговий недолік, що сприяє погасанню родинного вогнища.

Багато батьків вважають школу місцем, де можна позбутися дітей бодай на кілька годин денно й скинути відповідальність за їх виховання з себе на вчителів.

Один американський публіцист цитує вислів опитуваної ним матері: „Або мій син піде до школи (це було під час шкільного страйку), або я опинюся в божевільні". Інший журналіст стверджує, що слова, які мати бажала б почути від своєї дитини найменше, це: „Мамо, я спізнив шкільний автобус і залишуся сьогодні вдома". Матір турбує не факт, що дитина пропускає шкільні зайняття, але що заважатиме їй у хаті...

Коли деякі батьки див-

(Закінчення на стор. 4-ій)

„КНЯЖА ПРИСТАНЬ У КИЄВІ"

З усіх ділянок української культури найбагатше репрезентоване у вільному світі образотворче мистецтво. Правда, за останніх 25 років воно зазнало болючих втрат, — щоб назвати тільки з пам'яти малярів, які відійшли у вічність: Азовський, Борачок, Бутович, Буцманюк, Гурська, Зарицька, Климко, М. Кричевський, Крюків, Курах, Малюца, Осінчук, Пачовський, Радиш, Цимбал, Чулаєвський, та скульпторів: Архипенко, Литвиненко, Богдан Мухин, Павлось... А втім, на останній, 21-ій з черги виставці ОМУА влітку цього року в Ню Йорку 49 мистців виступило із 116 творами. Є між ними чоловіки й жінки, старші й молодші, є прихильники різних напрямків і стилів, користувачі різною технікою і прерізною тематикою. Наче патріярх українського образотворчого мистецтва, Олекса Грищенко (92 роки!) вже не виступає з новими творами, але є між активними творцями й мистці між 70 та 80 роком життя. Петро Андрусів, відслуживши 17 років у Ситі Голл у Філядельфії, як офіційний ілюстратор, перейшов два роки тому на емеритуру, переїхав з дружиною у спокійне, розкинене серед розкішної зеленої природи містечко Рівергед на Лонг Айленді, влаштував собі простору робітню з „Рухомим дахом", і доказує, що емерит, який має творчу професію, творчу уяву, хист і гін до праці — не може нудьгувати, а може давати ще українській культурі твори неповторної вартости.

Петро Андрусів, абсольвент Академії мистецтва у Варшаві, із студіями мистецтва у Парижі академічний реаліст, малює пейзажі, портрети, ікони, — але його спеціяльністю є історична тематика — княжа доба й Гетьманщина, дружинники княжої доби й козаки історичної Гетьманщини. Він один з нечисленних наших сучасних мистців, які не цураються, не лякаються фігуральних композицій з багатьма особами і звірятами. Він один із дуже нечисленних сучасних наших мистців, які зацікавлені баталістикою (живе ще баталіст Леонід Перфецький, але вже, мабуть, не малює). Закохання Андрусева дружинниками й козаками нагадує покійного Бориса Крюкова, який проте обмежувався до невеликих розміром полотен. Кілька років тому Едвард Козак виставив був у Гантері великий олійний образ „Гуцульський ярмарок". Але таких творів у нашому мистецькому світі мало, вони винятки: такий твір вимагає довгої, морочливої, великої праці, і він не має покупця, бо і задорогий для пересічного смертника і завеликий для кімнатної стіни.

І тому й новий твір Петра Андрусева „Княжа пристань у Києві" — рідка поява у нашому мистецькому світі. Велике полотно на 90 х 36 цалів (багато більше з прегарними рамами) завдячує своє повстання кредитовій кооперативі „Самопоміч" у Ню Йорку. Петро Андрусів був і є не тільки мистцем, але й активною громадською людиною, і коли він у 1947 році прибув до Америки — то він став співзасновником „Самопомочі", її першим головою і тепер є її почесним головою. І коли директор тієї нашої економічної станиці Роман Раковський відвідав Петра Андрусева в його хаті у Ривергеді та сказав: „Намалюйте нам образ", — то Андрусів правильно вирішив, що такий образ повинен мати щось спільне з економікою, з живими людьми, з торгівлею. І почав Андрусів шукати у Публічній бібліотеці при 5-ій Евеню у Ню Йорку за джерелами: за творами, що допомогли б йому відтворити кусень життя з нашої княжої доби. На образі — понад 50 осіб. Є мисливці, які продають шкіри, — є грек, що продає матеріяли, — варяг приплив із своїм човном і продає різну зброю, — метушаться „скоморохи", — якийсь штукар дряпається вгору по стовпі, — діти не зацікавлені торгом, а радше собакою; позаду, наче задню кулісу становлять церкви стародавнього Києва. Ясно, що у цій багато-фігуральній композиції грала найбільшу ролю уява творця: він, — як сам каже, — „вифантазував собі й видеалізував" образ торгу, що відбувається у Києві за часу десь після Ярослава Мудрого. Щоб створити таку монументальну річ — треба було зладити десятки шкіців з окремих фрагментів, навіть з окремих осіб і звірят. Праця над таким могутнім образом забрала кругло рік часу. Але постав твір, що ним може гордитися його автор і все українське образотворче мистецтво.

Треба погратулювати „Самопомочі", що той твір буде пишатися на стіні її домівки. На превеликий жаль, українські поважні установи й організації в Америці не дбають про мистецьке прикрашення стін своїх домівок. У Львові у 20-их і 30-их роках було інакше: домівки Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центробанку, Головного Виділу „Просвіти", дирекційної кімнати „Дністра", чи й Народної Торгівлі були прикрашені прегарними образами українських мистців — Труша, Новаківського, Петра Холодного, Петра Ковжуна.

Петро Андрусів був не створив би своєї „Княжої пристані у Києві", коли б не мав замовлення від „Самопомочі", і тепер не тільки автор того мистецького твору, але й ота українська установа можуть бути гордими з того твору: подих української давнини віятиме із стіни „Самопомочі", й тамошні клієнти й відвідувачі матимуть насолоду, подивляючи, як ото мистець вмістив у виміри образу кількадесят осіб і звірят, склавши з них одну - одностайну гармонійну цілість, яка промовляє живим, барвистим словом.

і. кедрин

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує інж. Лев Яцкевич

НА АВТОМОБІЛЬНІМ РИНКУ

В завзятім змаганні вийти наверх з найгіршої від часів Депресії економічної кризи, 4 найбільші автомобільні компанії ЗСА (Форд, Дженерал Моторс, Крайслер та Америкен Моторс) випустили на ринок на рік 1976-ий нові моделі возів, які з допомогою рафінованої реклями мають побороти здержаність американських покупців у купівлі нових автомобілів та започаткувати новий „бум" в автомобільнім промислі.

Новим „коником" реклями та психологічної атаки на „збунтованих" покупців має стати гасло: „більше миль на один ґальон бензини", себто більша економія нових возів. В дійсності нові вози не різняться набагато від минулорічних, за винятком незначних змін у зовнішньому вигляді автомобілів, або в так званій автомобільній „косметиці".

Єдину велику зміну нових возів становить їх вища продажна ціна (яка зросла 3-ій раз від 1973 р.). Але Детройт спекулює, що рекляма кращої економії тих возів заповнить по вінця показові приміщення автомобільних дилерів і, у висліді, зрекомпенсує втрати автомобільної індустрії за останні два роки. А справи не були надто рожеві,бо коли в 1973 р. продано в ЗСА 9.7 мільйона нових возів, то ця цифра в 1974 році знизилася до 7.4 мільйона, а в 1975 році, ще не завершенім, кількість проданих автомобілів перший раз від 1962 року буде нижча за 7 мільйонів.

В тому самому часі імпорт чужинецьких возів, головно таких фірм як Фольксваґен, Датсон, Тойота та Гонда, збільшився з 15 відс. на 20 відс. І саме цей загрозливий ріст імпорту малих возів (а не криза та зріст цін пального) був спонукою для Дженерал Моторс випустити на ринок перший американський сабкомпактний автомобіль „Щевет", що робить 38 миль на ґальон бензини, та в той спосіб став загрозливим суперником Реббіта (Фольксваґен) та Датсона.

Що собою являє Шевет. Всупереч загальній опінії, це не революційний віз, а менша версія компактного Шевролета - Веґи, що вже кілька років є в продажу. Вона не була суперником Фольксваґена з двох причин: меншої економії та меншої тривкости. Виявилося, що рушій Веґи скоро перепалювався і видержував не довше як 60,000 миль, себто вдвічі менше за Фольксваґен.

Рушій „Шеветта", подібно як „Веґи", має 4 циліндри з горішнім стернуванням циліндрів та з погоном на задні колеса. Що робить „Шевет" іншим, — це його малий розмір: він 16 інчів коротший, 3 і пів інча вужчий та 616 фунтів легший за „Веґу". У висліді він набагато економічніший за свою сестру „Веґу". Чи він буде тривкіший за неї, покаже майбутнє. В перегонах за покупцем не лишилася позаду і фірма Форд, яка випустила цього року на ринок 3 „Сталліони" та нову „Кобру" II.

Ці „сталліони", це перемодельовані компактні автомобілі „Пінто", „Маверік" та „Мустанґ II". Вони мають на переді своїх возів емблему „сталліона", себто чорного коня на червонім полі, що його, як говорять, запроєктував син президента Форда II, Едзель Браєнт. Ця емблема, поруч яскравих кольорів возів: срібного, червоного, білого, синього і жовтого напрямлена на „психоделічний" смак молодого покоління ЗСА.

Не зважаючи на інфляційну загрозу, збільшене безробіття та нафтову кризу, покупцям не бракує грошей на такі автомобілі як Лінкольн Марк IV та Кадилляк. Лінкольн з люксусовим нутром та вибагливими кольорами надвіззя має цього року 4 моделі: Картіє, Білл Бласс, Ґіванші та Пуччі.

Довго рекламований малий, економний Кадилляк „Севілл" коштує 12,479 дол. Мимо своєї високої ціни, він здобув рекорд продажу в місяці липні ц. р., продаючи 25,000 возів. Але в загальному, бідніші покупці концентрують свою увагу на менших возах, з більшою економією пального.

Цього року, перший раз в історії автомобільного промислу, малі вози становлять 50 відс. усіх проданих автомобілів на американськім ринку. З тієї причини й Крайслер плянує випустити на ринок малий компактний віз з погоном на передні колеса, що буде мабуть новою версією французької „Сімки". Заохочений успіхом продажу мину лорічної „Кордоби", він випустив цього року на ринок два малі люксусові вози: „Плимут - Волар" та „Дадж-Еспен". Ті вози спрямовані під смак та кишеню покупців з середніми заробітками.

Форд, що фактично, крім „косметичних" змін не вийшов цього року на ринок з жадним новим возом, старається збільшити продаж авт реклямою кращої економії його нових автомобілів у порівнянні з минулорічними возами. Якщо покупці підуть на цю рокляму, тоді Детройт може числити на кращі обороти та заробітки як у двох останніх роках. Проте остання енерґетична криза, 2 - циферна інфляція та рецесія сильно надщербила покупну силу американців, і є дуже сумнівним, чи Детройтові вдасться заохотити покупців самою тільки реклямою, мерехтливим хромом та принадною барвою нових автомобілів.

Проф. д-р
Олександер Архімович

СВІТОВА ПРОДУКЦІЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

III.

СОНЯШНИК. В 1974 році світова продукція дорівнювала 11.110 тис. тонн. Левина пайка з цієї продукції припадає на Україну, Північний Кавказ і Поволжя. За офіційною статистикою в СССР продуковано в 1974 р. 6.760 тис. тонн. Іншими великими продуцентами є Арґентина — 970 т. т., Румунія 670 т. т. і Туреччина 530 т. т. тш8.6 с:а 1.,

РІПАК. У 1974 р. продуковано 7.259 тис. т. Головними продуцентами є Індія, Китай і деякі европейські країни, такі як Франція, Німеччина, Польща, Швеція. В СССР посіви ріпака незначні.

ЛЬОН КУДРЯШ. — Продукція в 1974 р. дорівнювала 2.513 тис. тонн, з них приходилось на СССР 495 т. т.,Індію 471 т. т., Арґентину 370 т. т., Канаду 363 т. т. і ЗСА 339 т. т.

МАСЛИНА европейська. — В 1974 р. збір оливок дорівнював 7.730 тис. т. З них вироблено 1.533 тис. т. олії. Головними продуцентами є країни, що розташовані по берегах Середземного моря, такі як Італія, Греція, Еспанія, Туреччина, Туніс, Марокко та інші.

КОПРА, яку видобувають з м'якуша горіхів кокосової пальми. Головними продуцентами є Філіппіни, країни південної Азії, Океанія, Мехіко. У 1974 р. вироблено 3.589 тис. т. копри.

ПАЛЬМОВА ОЛІЯ. В 1974 р. вироблено 2.662 т. тонн олії. Головними продуцентами є країни Африки і південної Азії.

ВСЬОГО в 1974 р. було вироблено з насіння і овочів олійних культур 38.840 тисяч тонн олії. Ця цифра відповідає теоретичному змістові олії. Фактичний видобуток є меншим приблизно на 20 відсотків.

ЦУКРОДАЙНІ РОСЛИНИ

Головними цукродайними рослинами є цукрова тростина і цукровий буряк. Співвідношення між цукром з тростини і цукром з буряка приблизно дорівнює 60% до 40%. В 1974 році було вироблено 79.108 тисяч тонн цукру. З них в СССР 8.902 тис. тонн. Пайка України у виробництві цукру в СССР вагається по роках від 50 до 66 відсотків.

КАРТОПЛЯ І БУЛЬБАКОВІ РОСЛИНИ

В 1974 році в цілому світі було зібрано 558.320 тисяч тонн бульб і кореняків. Головною з цієї групи рослин є картопля. Картопля культивується переважно в країнах Північної півкулі. В країнах Південної півкулі її заступають батат (Іпомока), ямс (Діоскорея) і інші.

Світовий врожай картоплі в 1974 році дорівнював 312.078 тисячам тонн, з яких приходилося на европейські країни (без СССР) — 130.175, на СССР 100.00, Китай 36.516 і Північну Америку 18.507 тисяч тонн.

ПЕРСПЕКТИВИ НА 1975 РІК

Перспектива врожаю на час до кінця серпня 1975 р. виглядала так:

СССР, европейська частина. Весна була дуже ранньою. Польові роботи почалися на два тижні раніше, ніж звичайно. Скоро погода змінилася, пішли дощі, в двадцятих числах березня випав сніг. Посів затягнувся. В кінці травня і в червні повстала страшенна спека з суховіями, що прискорило достигання хлібів днів на 15 — 25, а в Казахстані на місяць. Це викликало дуже ранні жнива, а ранні жнива ніколи не давали великого врожаю. Надзвичайно суха погода стояла в Прибалтиці, Білорусі і в нечорноземних районах РСФСР. Згідно оцінки експертів, врожай зернових у СССР в 1975 році не перевищить 175 мільйонів тонн, а за п'ятирічним пляном треба зібрати 216 млн. тонн. Нагадаємо, що за офіційними даними в 1973 році (дуже вдалому) було зібрано 222.5 мільйонів тонн зерна, а в 1974 р. (невдалому) — 195 млн. т.

Деякі европейські країни також сильно постраждали від посухи і спеки. У Франції посуха була найгіршою за останні 70 років, в Англії посуха і спека тривали більше місяця, на півдні Швеції від посухи пропала пшениця.

В Китаї на більшості території умови погоди були сприятливими. Чекали на рекордний врожай пшениці і ячменю. Але перед збиранням врожаю погода змінилася. В північній половині настали страшенні повені, які перешкоджають збиранню врожаю, а на півдні врожай губиться з причини великої спеки.

На континенті Північної Америки умови погоди склалися неоднаково. В Канаді була посуха і частина зерна є низької якости. Все ж таки Канада має значну кількість зерна для продажу.

В ЗСА очікується великий врожай пшениці. Очевидно ЗСА будуть головним продавцем зерна для СССР. Другим продавцем має бути Канада. Намічається також Автралія як експортер збіжжя для СССР.

Отже СССР став країною, яка не є в змозі забезпечити себе сільсько-господарськими продуктами і змушена систематично закуповувати збіжжя для прохарчування населення і годівлі худоби. Це свідчить на те, що колгоспна система, заради якої були знищені мільйони селян, себе не виправдала. Очевидно, що „побудувати в країні комунізм" можна лише при умові існування в світі демократичних держав, де можна купувати хліб.

ЗАКЛЮЧЕННЯ

З трьох останніх років два (1974 і 1975) виявилися невдалими. Існують різні погляди на причини коливання світових врожаїв сільсь-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ВІСТІ З СУЖК

12-те число „Українського Журналіста", яке появилося з датою травня ц.р., що його видав СУЖК, розіслано всім членам СУЖК, редакціям, видавництвам і бібліотекам. Половину видання вислано на адресу СУЖА для розсилки її членам в Америці. Це число „Українського Журналіста" появилося, як Бюлетень Світової Федерації Українських Журналістів і в основному присвячено пам'яті кол. голови СУЖК сл.п. Н. Ріпецького і створенню СФУЖ на 2-му СКВУ. Ціна числа тільки 2 дол. Всі, які одержали журнал просимо надіслати належність на адресу СУЖК. Будемо вдячні за фінансову допомогу в формі пресфонду.

Запляновaний вже з черги 10-ий Равт Української Преси і Радіо відбудеться у лютому 1976 р. з вечерою, дещо зміненою програмою вибору Кралі, та товариською забавою.

У листопаді ц.р відбудуться чергові річні загальні Збори СУЖ. Про час, місце і програму, своєчасно повідомимо у нашій пресі і радіо. Всіх членів просимо вирівнювати свої членські вкладки, пересилаючи їх на адресу СУЖК.

У своїй діяльності СУЖК і дальше наголошує на виховання і активізацію молодого журналістичного нарибку. Уділено журналістичну стипендію Богданові Колосові — студентові журналістики. Доцінюючи видавничу працю НТШ, уділено дотацію. Пожертвовано також на пам'ятник Лесі Українки та Фонд Оборони В. Мороза. Всі ці наші фінансові пожертви є можливими завдяки фінансовій допомозі наших щедрих меценатів, яким належиться, щире українське до активного зв'яз- просимо до активного зв'язку з управою, для дальшої активної праці.

Управа СУЖК

В ПАМ'ЯТЬ
д-ра Володимира Гука

невідкалуваного лікаря-громадянина, бувшого Голови УККА в Нюарку та першого Голови Будівельного Комітету Урк. Народного Дому, якого девізою життя було об'єднувати нашу громаду, присутні на піврічних зборах УНДому дня 29-го вересня 1975 р. зложили замість квітів на Його могилу пожертви на закінчення будови Народного Дому.

Т. і П. Богданські 50 дол., Р. Ільницький 25 дол., М. Семанишин 20 дол.

По 10 дол. — В. Терещук, Б. Дацківський, А. Андеюк, Я. Сетчак, І. Карапінка, В. Кульматицький, П. Кучкуда, І. Настюк, А. Отечишин, О. Сиґіда, Б. Процюк, Ф. Луцишин, В. Псуй, Д. Д. Кульчицька — 8 дол.

По 5 дол. — М. Демчук, В. Барбадин, В. Боровик, А. Стрижак, П. Паленицький, П. Козира, І. Тарнавський, М. Цяпка, П. Кузів, В. Кучерявий, І. Довгань, С. Коноба, М. Притула, М. Кормило, Л. Рудзінський, О. Грубський, І. Іванчук — 3 дол.

Суму 316 дол. передано на конто Будівельного Комітету.

В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
д-ра СТЕПАНА ВИТВИЦЬКОГО
Президента Української Народньої Республіки
ТА ДВАНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ЙОГО ДРУЖИНИ
МЕЛАНІЇ з СТЕЛЬМАХОВИХ

будуть відправлені такі
ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ
в соборі СВ. СОФІЇ в РИМІ, в церкві у ГЛЕН КОВ та в церкві СВ. ЮРА в НЮ ЙОРКУ —
в день 18 жовтня ц. р. (субота)
о год. 8-ій ранку.
Того ж дня о год. 12-ій в полудне буде відправлена
ПАНАХИДА
біля гробу Покійних на українському православному цвинтарі в БАВНД БРУКУ, Н. Дж.
Дня 19 жовтня ц. р (неділя)
о год. 10:30 ранку буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА
а опісля
МОЛЕБЕНЬ
ЗА СПОКІЙ ЇХНІХ ДУШ
в українському православному соборі
СВ. ВОЛОДИМИРА, Захід 82 вул. в НЮ ЙОРКУ
Приятелів та Знайомих просять згадати Покійних у молитвах —
СИН та РОДИНА

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА, БРАТА і ШВАГРА
бл. п.
Мґр ВАСИЛЯ ЖОВНІРА
кол. адвоката у Львові
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ
в церкві св. Юра в Ню Йорку
при 7-ій вулиці
в п'ятницю, 17 жовтня 1975 р.
о год. 8:30 ранку
Просимо згадати Покійного в цей день в своїх молитвах.
ДРУЖИНА, ДІТИ і РОДИНА

В П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Дорогого та Незабутнього
МУЖА і БАТЬКА
бл. п.
ІВАНА ГОРПЕНЮКА
відправиться
ПАНАХИДА
в церкві
Непорочного Зачаття в Детройті
в понеділок, 27 жовтня 1975 р.
о год. 7-ій рано
Про молитви за упокій душі Покійного просить
дружина АННА і СИНИ

✝

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в четвер, 9-го жовтня 1975 р. відійшла від нас у Вічність на 86-му році життя, наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ і СЕСТРА

бл. п.
АПОЛЬОНІЯ ВИШНИЦЬКА
з дому НІМЕЦЬ

ПОХОРОН відбувся дня 11-го жовтня ц. р. з собору свв. Володимира і Ольги на цвинтар св. о. Миколая в Чікаґо, Ілл.

Горем прибиті:
син — ПАВЛО з дружиною ЕМІЛІЄЮ і синами АНДРІЄМ і МАРКОМ
донька — МИРОСЛАВА БУРАЧИНСЬКА з мужем БОГДАНОМ і синами БОРИСОМ і АНДРІЄМ
донька — ІРЕНА РАДЛОВСЬКА з мужем БОГДАНОМ і сином ОЛЕКСАНДРОМ
дві Сестри в Польщі та ближча і дальша Родина в Америці, Україні і Польщі

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ляться на школу не як на виховну установу, здобування знань, освіти і доповнення домашнього виховання, але як на місце, де можна позбутися дітей на кілька годин, то діти, навпаки, „люблять школу найбільше тоді, коли вона закрита".

Батьки вимагають і сподіваються від школи чуда, але самі вони на перманентному виховному страйку і роблять мало, а то й нічого, щоб допомогти школі в її виховно - навчальній місії. Проте без співпраці батьків школа обмежена в своїх починаннях і можливостях.

Дитина до шести років живе в родинному домі, а в шкільному віці перебуває в ньому 19 годин на добу, а тільки 5 годин у школі і то тільки п'ять днів на тиждень і тільки 9 місяців у році. Крім того неприсутня в школі під час свят, вакацій, недуги, чи пропускання школи. Решту часу — вона вдома.

Чому за 6 років дошкільного часу батьки майже нічого не навчили дитину? Залишаючи на боці читання, писання, чи рахунки, вони не вчать її навіть, як уважливо прислухатися до лекцій чи вести розмову. Батьки очікують від учителів навчити дитину всього: читати, писати, рахувати, історії, літератури, стислих наук, навіть підготовити її до заробітної праці, чи вищих студій. Від учителя вимагається, щоб він навчив дитину кмітливости, уваги, слухняности, щоб защепив їй жадобу знання. І того вимагають батьки, які мають одне, двоє, чи троє дітей, а вчитель має їх у клясі понад 30!

Батьки не допильновують, щоб дитина відробила свої лекції, написала завдання, не перевіряють її. Не цікавляться нею, не приходять на конференції - побачення з учителями чи на засідання вчительсько - батьківських гуртків. Відпихають дітей від себе, коли вони приходять по пораду чи на розмову, зате радо дозволяють дітям витрачати довгі години на спостерігання телевізійних програм, часто невідповідних.

Чи є в хаті книжки, журнали, домашня бібліотека, чи дитина користується публічною бібліотекою, чи читає лектуру й яку? Чому батьки не дбають про те, щоб дитина спала потрібну їй кількість годин, а не дрімала на лекціях. Чи знають вони, де їхні діти в пізні вечірні години і хто їх товариші? Чому не вчать дітей респекту до старших, пошани і до вчителів, признавання авторитету?

Батьки скаржаться, що діти не слухають їх, але вимагають, щоб учителі навчили їх послуху. При тому учителеві не вільно скартати чи покарати, зокрема фізично. І як діти з такою настановою батьківського дому можуть чогось навчитися?

Релігійна індеферентність батьків, непошанування основних принципів особистої й суспільної моралі, легковаження Церкви й духівництва, — це теж важливі чинники негативного впливу батьківського дому на дитину.

Незацікавленість і критикування батьками громадсько - суспільного, політичного, культурного, релігійного життя, державного устрою й його представників та провідників, добачування в цих ділянках тільки злих сторін, виродує в дитини недовір'я, нехіть, злобу й веде до бунту проти суспільства і організованого життя.

Це в головних обрисах з'ясовані погляди поміркованих педагогів, суспільних діячів і публіцистів на недоліки сучасного вогнища й на причини його пригасання.

Хоч вони, може, в занадто чорних кольорах зображують дійсність і занадто песимістично передбачають майбутнє, все ж таки варто і нашим батькам познайомитися з проблемами, які турбують спостерігачів і дослідників родинного життя, взаємин батьків з дітьми і ставлення батьків до школи, та зробити іспит власної совісти.

Бо хоч українська родина, що в основному є консервативною й живе за традицією, розпучливо намагається зберегти непорушність і жевріння домашнього вогнища, проте вона живе в тих самих історично - політичних, соціально - економічних, культурних і моральних умовах, що й її оточення, й мимоволі зазнає потрясень, які нівечать її потенційну настанову до виховних питань.

Неоднократно чуємо, що в нашому суспільстві трапляються розводи й родинні чвари, бувають випадки карігідного непослуху дітей, втечі їх з дому, ходження поза школу, алькоголізму, наркоманії, приналежности до вуличних банд („генг"), грубого порушення закону.

Українське організоване життя дає багато нагоди й допомоги у вихованні дітей. Дошкільне виховання — світлички й садочки, щоденні українські школи нижчого, середнього, а навіть вищого ступеня, курси українознавства й суботні школи, навчання катехизму і рідного обряду, молодечі організації, музичні, балетні школи, вокальні, інструментальні, хорові ансамблі, студії образотворчого мистецтва й мистецького слова, драматичні гуртки, ляльокові театри, покази дитячої самодіяльности, гуртки книголюбів, виставки дитячих видань, книжкові й журнальні видання для дітей, — тільки посягти рукою й черпати повними пригорщами.

Але скільки батьків це роблять? А скільки поступають якраз навпаки? Відомі випадки, що батьки відмовляють дітей від вивчання рідної мови й читання українських книжок, а навіть вносять скарги до відділів виховання й навчання за „моральне знущання", мовляв, учителі „змушують" їхніх дітей витрачати час на вивчання українознавчих дисциплін у цілоденних українських школах.

Вживши слів американського публіциста Мілтона Ракмора: „Замість подати помічну руку школі і виховним установам, батьки цією рукою спихають власних дітей по схилі у безвість самозагляди".

Д-Р А. ЗВАРУН...

Закінчення зі стор. 1-ої)

ііні, які на такому Переслуханні виступити не можуть.

Згідно з найновішими інформаціями, одержаними з Данії, програма Переслухань є така:

Середа, 15 жовтня — зустріч свідків і членів Трибуналу з організаторами Переслухань; четвер, 16 жовтня — пресова конференція і висвітлення фільму про життя в одному совєтському концтаборі; п'ятниця, 17 жовтня — свідчення в справі переслідування інакше думаючих; субота, 18 жовтня — свідчення про релігійні переслідування; неділя, 19 жовтня — свідчення про переслідування національних меншин СССР.

Саме на неділю, 19 жовтня, передбачені свідчення д-ра А. Зваруна.

Д-р А. Зварун народився в 1943 р. в Україні. Свої дитячі роки провів у таборі втікачів у Німеччині. В 1950 р. разом зі своїми батьками прибув до ЗСА. В 1970 р. здобув докторат філософії в ділянці мікробіології почви і хемії в Кентакі університеті. Тепер працює в одній великій фірмі у Філядельфії, як мікробіолог-дослідник. Д-р А. Зварун активно виступав на з'їздах Американської Асоціяції для Мікробіології в обороні Н. Строкатої. Від 1972 р. д-р А. Зварун є віцепрезидентом „Смолоскипу" для зовнішніх справ. У вересні 1973 р. він вів акцію в американському Конгресі проти надання для СССР статусу найбільш упривілейованої держави, як рівнож керував акцією зібрання 16 тисяч підписів проти тортурування політичних в'язнів.

„Смолоскип" вислав до Данії велику кількість матеріялів про українських політв'язнів і репресії українців в СССР, які будуть до диспозиції преси, свідків, учасників і зацікавлених осіб. Дружина д-ра А. Зваруна буде разом з організаторами Переслухання займатися розповсюджуванням англомовних українських матеріялів.

Вістка про свідчення д-ра А. Зваруна в Копенгазі викликала зацікавлення американських кореспондентів, зокрема філядельфійської преси. Він дав інтерв'ю кореспондентам кількох газет. У висліді цього появилася велика стаття у філядельфійському „Бюлетені" з неділі 12 жовтня.

НОБЕЛІВСЬКИЙ ЛАВРЕАТ...

Закінчення зі стор. 1-ої)

і англійському перекладі, був поміщений в серпні у „Свободі" та „Українському Тижневику".

Професор Джордж Валд згадує також про переслідування совєтськими чинниками науковців: фізіолога Сергея Ковальова, фізика Валентина Турчина, біолога Владіміра Альбрехта, а також пише про переслідування жидівських науковців, які висловили бажання еміґрувати до Ізраїля.

Д-р Валд інформує, що минулого квітня коло 60 совєтських громадян, переважно науковців та письменників, підписали звернення в обороні фізика Твердохлєбова і додає, що цим вони наражувалися на позбавлення затруднення та навіть рискували своїми кар'єрами. „Коли наші совєтські колеги рискують так багато, чи ми, які не рискуємо нічим, можемо бути глухими до їхніх благань і чи можемо не дати нашої допомоги?" — запитує проф. Валд. Він твердить, що західні науковці можуть допомогти тим, що протестуватимуть і звертатимуть увагу вільного світу на недолю переслідуваних у Совєтському Союзі колег. Совєтський уряд хоче, щоб світова опінія вважала його чесним і справедливим урядом і тому, коли світова наукова спільнота висловить своє стурбування, то Москва напевно зверне на це увагу — твердить д-р Валд. Він закликає науковців Заходу, щоб робили старання, щоб Академія Наук в їхніх країнах, а також професійні та наукові товариства протестували проти переслідування совєтських науковців та інших совєтських громадян. Д-р Валд радить не тільки науковцям, але всім громадянам західних країн особисто звертатися до відділів Міжнародної Амнестії в їхніх країнах в справі оборони совєтських політичних в'язнів, а також писати чи телефонувати до совєтських амбасадорів.

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО

(Закінчення зі стор. 1-ої)

в другому дні нарад, головним промовцем був Альойзіюс А. Мазевскі, б. член американської делеґації до ОН.

Симпозіюм на Детройтському університеті, це тільки одна ланка широкозакроєної Ради Національностей Стейту Мічіґен. Рівнобіжно з акцією в науковому секторі, Рада Національностей переводить різні політичні акції, тісно співпрацюючи із стейтовою адміністрацією, міськими самоуправами, як рівнож і федеральними сенаторами й конгресменами. Діловий Комітет Ради Національностей, в склад якого входять представники десятку національних груп, реагує на всі прояви політичного життя та завжди видвигає проблематику поневолених народів.

Українська національна група бере активну участь у праці Ради Національностей Стейту Мічіґен. Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ Південно-Східного Мічіґену, є одною із складових клітин Ради Національностей, а інж. Богдан Федорак, як член Президії, репрезентує українську групу в рамени УККА.

Багато зусиль при організації та переведенні симпозіюму доложив д-р Антін Шутка, проф. Юніверситі оф Детройту та голова Відділу УККА Півд. - Східн. Мічіґену. Це була його ідея внести проблему поневолених народів на форум престижевого американського університету та задати їй наукове підложжя. Ідею цю він зумів не лише вивинути, але належно її зорганізувати та успішно перевести в життя.

Дальшою фазою симпозіюму буде публікація всіх доповідей і матеріялів, які вкоротці мають вийти друком під фірмою університету. Видавничу Комісію очолює проф. Джордж В. Сіммонс, голова Департаменту Історії при Юніверситі оф Детройт. Матеріяли ці дорогою виміни між університетами та бібліотеками стануть науковим джерелом інформації про важливість проблематики поневолених народів та напевно причиняться до виролення належної опінії як в науковому, так і політичному світі в Америці.

Успішно переведена наукова імпреза в Детройті є ще одним доказом, що об'єднаними заходами всіх поневолених народів можна добитися бажаних успіхів, а при цьому належно зарепрезентувати й українську проблему, найбільш драстичну для московського імперіялізму.

Президент Форд вийшов щасливо з автомобілевого випадку

Гартфорд, Коннектикат. — У вівторок, 14 жовтня, на автомобіль президента Джералда Форда наїхало авто, кероване молодим мужчиною, але Президент з випадку вийшов щасливо. Випадок трапився на перехресті вулиць в центрі Гартфорду, коли Президент повертався на летовище після виголошення промови на бенкеті місцевої Республіканської партії. Досі ще не відомо як водій цього автомобіля, в якому було ще чотири пасажири, не завважив довгої президентської моторкади і як він оминув поліцаїв, які стримували рух з бічних вулиць. Зразу після зудару авт члени Таємної Служби, обов'язком яких є охороняти високих урядовців ЗСА, із зброєю в руках оточили автомобіль, який наїхав на президентське авто. Моторкада зупинилася на пів хвилини, але тоді від'їхала на летовище, звідкіля Президент відлетів до Вашінґтону. Гартфордська поліція та Таємна Служба твердять, що зудар автомобілів був звичайним випадком, а не замахом на життя Президента. Як відомо, минулого місяця в Каліфорнії були дві спроби вбити президента Форда. Дві жінки були заарештовані і будуть притягнені до судової відповідальности.

Еспанські генерали складають заяви льояльности

Мадрід, Еспанія. — Декілька еспанських генералів, які є командантами поодиноких військових округ, склали офіційні публічні заяви льояльности теперішньому урядові і генераліссімусові Франціскові Франкові, заявляючи, при тому, що еспанська армія залишається об'єднаною і відданою, за виїмком кількох випадків зради.

Ці заяви льояльности публікує постійно контрольована урядом преса, маючи на меті заперечити поголоски і поширену у вівторок, 14-го жовтня ц.р. в Парижі заяву капітана Хуана Іґнаціо Домінґо, одного з 13 офіцерів, які на наказ Франка мали бути арештовані і піддані військовій слідчій комісії. Кап. Домінґо перебував в тому часі в Туреччині і, почувши про арешти, вирішив не повертатися до Еспанії і попросив політичного азилю у Франції. На пресовій конференції в Парижі кап. Домінґо відмітив, що група старшин, яку він назвав „Військовою Демократичною Унією", і яка складається із старшин від капітана вгору, нараховує біля 1.000 осіб, та поставила собі за завдання змагатися за привернення демократичної системи в Еспанії.

СВІТОВА ПРОДУКЦІЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ко - господарських культур. Згідно одного з них, ці коливання залежать від випадкових змін погоди, які не підлягають ніяким постійно діючим факторам. Згідно другого погляду, зміна є наслідком дії якогось постійно діючого фактору і виявляють тенденцію на зменшення світових врожаїв. Причиною цього є систематичне погіршення клімату. Згідно висновків деяких метеорологів, середня температура повітря на землі знизилася за останні 35 років на один градус Ф.

Таке зниження температури вплинуло на переміщення північної системи приполярного коловороту холодних вітрів (Сіркум - поляр Вортекс), яка мічно охоплює приполярні райони. В цій системі маси холодного повітря переміщуються в напрямі зі заходу на схід. Подібний коловорот покриває південні приполярні райони, але вони менше вивчені. Район впливу північного коловороту доходить до південних стейтів ЗСА, півночі Африки і пустельних районів центральної Азії. Під впливом зниження середньої температури нижній край північного коловороту (Вортекс) посунувся в напрямі на південь. В наслідок цього утворилася система холодного повітря, яка затримує поступ теплого вологого повітря, що його несуть сезонові мусонні вітри.

Найбільш страждає від цього широка смуга пустель в південнозахідній Азії, Центральній Америці і в Африці в районі Сахель (Сагель) на півдні від Сагари.

ПРИМІТКА. Дані за валові збори сільсько - господарських культур (світові і по окремих країнах) взяті зі статистичних таблиць (Seatistial Tables), що їх друкується у Monthly Bulletin of Agiiultural Econoics and Statistics, що його видає Food and Agriculture Organization of the United Nations. Офіційні статистичні дані СССР друкуються там без змін і без коментарів. Журнал виходить у Римі (Італія).

Олександер Архімович

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА КНЯЗЬ, членка УНС Відд. 171 Т-ва ім. Лесі Українки в Джерзі Сіті, Н. Дж., померла 11-го жовтня 1975 р. на 73 р. ж. (Нар. в с. Гвоздець, Україна. Від 1940 р. була заслана на Сибір. До ЗСА прибула 1963 р. і стала членкою УНС 1966 р. Полишила в смутку чоловіка Юрія, сестер та родину в Україні. Похорон відбудеться в середу, 15 жовтня ц. р. на цвинтарі Голи Нейм в Джерзі Сіті, Н. Дж. Вічна Їй Пам'ять! С. Рась, секр.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2-ннн

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в приміщеннях цього Клюбу у п'ятницю, 17-го жовтня, ц.р. о год. 7:30 вечора доповідатиме д-р Іван Новосівський на тему: „Історія Буковинських гуцулів". Доповідь і опісля гутірка буде відбуватися за чаєм.

ТАРЗАН, Ч. 7379. Тар зан бере рукопис дівчини

„Я підійшов до другого вікна, щоб провірити, що роблять жінки... Дівчина писала, а її товаришка спала..."

„Трохи пізніше вона почала приготовлятися до спання... Чудово виглядало її довге й ясно-золотаве волосся, яке обрамовувало її гарне овальне лице..."

„У темряві я крізь вікно витягнув її рукопис!"